

Teatrul Național din Cluj-Napoca
în R. F. Germania

Turneul Teatrului Național din Cluj-Napoca în R. F. Germania (23 mai—6 iunie) reprezintă rezultatul unor schimburi de spectacole între colectivul clujean și „Ernst Deutsch-Theater“ din Hamburg, menite să contribuie la mai buna cunoaștere a culturii celor două țări. Spectacolele prezentate de colectivul artistic clujean (*Pasărea Shakespeare* de D. R. Popescu și *Woyzeck* de Georg Büchner) au fost inițial întâmpinate cu o anumită reticență. „E totuși vorba de un teatru necunoscut și nu de *Scala din Milano*” — spunea un comentator al cotidianului „Die Welt” (incurcând însă, într-un fel foarte „vest-german”, teatrul dramatic cu teatrul liric, poate pentru că Germania de Vest trăiește o resurrecție a operei!). Pentru martorii spectacolelor clujene, sceptici la început, curioși, uimiți și frenetici, în cele din urmă, Teatrul Național din Cluj-Napoca nu va mai fi un teatru necunoscut. Pentru că scopul, atins, al acestui turneu, a fost și acela de a disloca un dezinteres preconcept — nu lipsit de un anumit snobism — al publicului vest-german, nu neapărat față de obiectul în discuție, ci, în general, față de orice valori care nu i-au fost expuse cu abilitate și insistență, printr-o cit mai colorată reclamă. Într-un foarte util schimb de idei cu reprezentanți ai presei vest-germane, dramaturgul Dumitru Radu Popescu, prezent ca autor al piesei *Pasărea Shakespeare*, a mărturisit, în stilul său metaforic, intenția de a scrie o piesă cu titlul *Hamlet la Hamburg*. Ideea acestui proiect pornea de la observația fugară a unei stări de hipercertitudine a hamburghezilor. Extinzând parabola lui D. R. Popescu, prezența Naționalului clujean în Germania Federală a fost un fel de „Hamlet la Hamburg”, ce a aruncat sămînța îndoielii într-o lume saturată de teatru (erau în curs de desfășurare Festivalul celor mai bune spectacole vest-germane la Berlin, un festival internațional de teatru la Köln, și unul de marionete, la Nürnberg), de vedete, afaceri, și de eveni-

mente internaționale de cele mai diferite nuanțe și anverguri, într-o lume instalată prea adesea în confortul unor ierarhii valorice bazate pe prejudecăți.

Cele două spectacole selecționate pentru turneu sînt, într-adevăr, reprezentative pentru posibilitățile actuale ale Teatrului Național din Cluj-Napoca.

Criticii vest-germani au apreciat că piesa lui D. R. Popescu *Pasărea Shakespeare*, „cu o desfășurare extrem de complicată a intrigii (...) a solicitat din partea publicului o concentrare și o încordare puternică” („Hamburger Anzeigen und Nachrichten”, 27 mai 1981). „Impresionante au fost — scrie ziarul „Lüneburger Landeszeitung” — creația scenică și regia”. „Regizorul Alexandru Tatos și ansamblul său au adoptat o interpretare temperamentală și expresivă” — opinează același „Hamburger Anzeigen und Nachrichten” din 27 mai, remarcînd „jocul plin de temperament și pasiune, al Silviei Ghelan”.

Woyzeck, al doilea spectacol al turneului (în subsidiar, opțiune de curtoazie față de gazde), rămîne unul dintre momentele de referință ale ultimilor ani de activitate a Naționalului clujean. „Woyzeck-ul din România a lăsat în urma sa uimire — se intitulează cronică spectacolului apărută în „Hamburger Abendblatt” din 29 mai 1980, unde se consemnează: „Mare succes pentru Teatrul Național din România”. Adresîndu-se publicului și specialiștilor, cu o tradițională partitură de virtuozitate a teatrului german (*Woyzeck* s-a aflat, sau se află, pe afișele mai tuturor teatrelor vest-germane), clujenii au provocat involuntar o competiție, pe care presa n-a ezitat s-o consemneze: „O concludentă muncă regizorală și o excepțională interpretare a caracterelor. Ansamblul a transmis spectatorilor acea incintă și uimire care a lipsit regiei lui Grîner de la Teatrul Thalia (din Hamburg, n.n.) — este de părere același „Hamburger Abendblatt”. Fiind imposibil să reproducem opiniile tuturor criticilor referitoare la turneul Teatrului Național din

Cluj-Napoca, trebuie, totuși, să consemnăm faptul că ziarele vest-germane („Die Welt“, „Hamburger Morgenpost“, „Hamburger Abendblatt“, „Die Woche“, „Mittelbayerische Zeitung“, „Nürnberger Zeitung“, „Bremer Nachrichten“, „Donau Kurier“, „Badische Neueste Nachrichten“ ș.a.) au consacrat, uneori în numere succesive, analize minuțioase, cu surprinzătoare perspective de abordare și cu interesante puncte de vedere asupra spectacolelor. De aprecieri unanime s-a bucurat autorul decorului și costumelor, scenograful Teodor Th. Ciupe, și, ca o concepție inedită asupra personajului titular, a fost calificat faptul că „Woyzeck este o creatură melancolico-filozofică ce nu se revoltă, ci suferă, și a căruia desperare a fost remarcabil transmisă spectatorilor de Dorrel Vișan“ („Mittelbayerische Zeitung“, 5 iunie 1981). Dealtfel, presa vest-germană a avut cuvinte de laudă pentru întreaga interpretare actoricească („ansamblul din Cluj a dezvăluit atita intensitate în interpretare cum prea puțin mai întâlnim pe scenele germane“ — „Hamburger Abendblatt“), oferindu-se și distincții individuale — Dorrel Vișan, Anton Tauf, Constantin Adamovici. „O seară teatrală plină de incordare, cu o atmosferă stranie — conchide cronicarul de la „Lüneburger Landeszeitung“ din 4 iunie — Dorrel Vișan (Woyzeck), Anton Tauf (Nebunul și Cezar în Pasărea Shakespeare), cit și Constantin Adamovici (Doctorul și Sergiu, în același spectacol), s-au dovedit excelenți interpreți, care au reușit să treacă dincolo de barierele lingvistice“.

„Woyzeck vorbește românește“. Sub acest titlu a apărut unul dintre numeroa-

sele comentarii din presa vest-germană. Titlul (aparținând cronicarului de la „Bremer Nachrichten“, în numărul din 30 mai 1981) este măgulitor pentru că subliniază noutatea concepției lui Mircea Marin asupra acestui text, piatră de încercare în repertoriul oricărui teatru vest-german. Dar mai puțin măgulitor pentru noi, cei aflați în turneu, a fost faptul, aflat prea tirziu și cu stupefacție, că s-a difuzat la cascade... traducerea lui Woyzeck din limba română în limba germană !

Gazdă desăvârșită, Ernst Deutsch Theater din Hamburg — reprezentat, pe tot traseul vest-german (Hamburg-Bremen-Karlsruhe-Köln-Nürnberg-Regensburg), de neobositul animator al acestui schimb cultural, Henry S. Simmon (șef al secretariatului literar și regizor) — nu a omis nici un detaliu care să susțină ideea de cunoaștere reciprocă și colaborare. Din programul divers, dar excelent regizat de Henry E. Simmon, extrem de importante au fost primiriile succesive la Senatul landului Hamburg, la primăriile din Karlsruhe, Nürnberg, Regensburg și mai cu seamă la Köln, oraș înfrățit cu municipiul Cluj-Napoca. Întâlnirile cu personalitățile politice-culturale, cuvântările ținute în aceste contexte au contribuit la stabilirea unor legături culturale mai strânse și a unor relații de simpatie reciprocă, accentuând valorile de muncă și de artă specifice celor două țări.

Mircea GHÎULESCU

La Teatrul „Stefan Zcromski“ din Kielce (R. P. Polonia), scenă aflată în relații de schimb cultural cu Teatrul Dramatic din Bala Mare, regizorul Bogdan Berclu a montat în premieră absolută piesa Eclipsa de Mircea Marian. Scenografia, Anna Sekula și Grazyna Zubrowska de la Teatrul „Juliusz Slowacki“ din Cracovia

